

Oikeusministeriö

Muistio 18.10.2023

Hallitusneuvos
Maaria Rubanin

TALOUSOSAAMISEN NEUVOTTELUKUNNAN ASETTAMINEN

Yleisperustelut

Valtioneuvosto on antanut asetuksen talousosaamisen neuvottelukunnasta (640/2023), joka on tullut voimaan 17.4.2023. Asetus perustuu lakiin talous- ja velkaneuvonnasta (813/2017), jonka mukaan oikeusministeriön yhteydessä voi toimia taloustietämyksen ja eri toimijoiden yhteistyön edistämistä varten valtioneuvoston asettama neuvottelukunta.

Vastaava neuvottelukunta on toiminut ennen edellä mainitun asetuksen antamista taloudenhallinnan neuvottelukunta –nimisenä. Asetuksella neuvottelukunnan nimike ja sen tehtäviin liittyvä termistö ajanmukaistettiin. Neuvottelukunnan tehtävät ja kokoonpanoa koskevat säännökset säilyivät entisellään. Vastaava neuvottelukunta on toiminut työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä ennen talous- ja velkaneuvonnan siirtymistä vuonna 2019 työ- ja elinkeinoministeriön hallinnon alalta oikeusministeriön hallinnonalalle.

Taloudenhallinnan neuvottelukunnan toimikausi on päättynyt 1.5.2023. Esityksessä ehdotetaan, että uusi talousosaamisen neuvottelukunta asetetaan 2.11.2023 alkavaksi nelivuotiskaudeksi eli 1.11.2027 saakka.

Taloudenhallinnan neuvottelukunnan tehtävät

Talousosaamisen neuvottelukunnan tehtävänä on:

- 1) edistää talousosaamista ja sitä koskevaa kasvatusta ja tutkimusta sekä talousneuvonnan kehittämistä;
- 2) tukea ja edistää viranomaisten ja muiden toimijoiden välistä yhteistyötä talousosaamisen kehittämisessä ja ylivelkaantumisen ennalta ehkäisemisessä;
- 3) seurata kansallisen talousosaamisen strategian toteutumista ja antaa tarvittaessa suosituksia strategian kehittämiseksi; sekä
- 4) edistää muulla kuin 1–3 kohdassa tarkoitetulla, niitä vastaavalla tavalla talousosaamista yhteiskunnassa.

Asetuksen mukaan valtioneuvosto asettaa talousosaamisen neuvottelukunnan neljäksi vuodeksi kerrallaan. Neuvottelukunnassa on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja sekä enintään 15 muuta jäsentä ja heillä henkilökohtaiset varajäsenet. Neuvottelukunnan jäseniksi kutsutaan viranomaisten, tutkimuslaitosten ja muiden talousosaamisen kehittämisen kannalta keskeisten toimijoiden edustajia.

Talousosaamisen neuvottelukunnan kokoonpano

Oikeusministeriö on pyytänyt talousosaamisen kannalta keskeisiä tahoja nimeämään ehdokkaansa neuvottelukuntaan. Uutta neuvottelukuntaa ehdottaessa on kiinnitetty huomiota aiemman käytännön mukaisesti siihen, että neuvottelukunnan asiantuntemus yksityishenkilön talous- ja velkakysymyksissä varmistetaan. Mukaan on pyritty saamaan monipuolisesti muun muassa kansallisen talousosaamisen strategian toteuttamiseen sitoutuneita yhteisöjä.

Kansallisen talousosaamisen strategian tavoitteena on parantaa kansalaisten talousosaamista ja ymmärrystä talousosaamisen tärkeydestä omassa elämässään, jotta he pystyvät tekemään taloudenpitonsa kannalta hyviä päätöksiä. Kansallisen talousosaamisen strategiaa toteuttaa yhteistyössä oikeusministeriön ja Suomen Pankin kanssa laaja talousosaamisen toimijaverkosto, joka koostuu julkisista, yksityisistä ja kolmannen sektorin toimijoista sekä tutkijoista.

Talousosaamisen neuvottelukunnan puheenjohtajaksi esitetään kansliapäällikkö Pekka Timosta oikeusministeriöstä ja varapuheenjohtajaksi osastopäällikkö Jan Hjeltiä työ- ja elinkeinoministeriöstä.

Varsinaisiksi ja varajäseniksi esitetään edustajat seuraavista yhteisöistä: Diakonissalaitos (VAMOS), Finanssiala ry, FINE Vakuutus- ja rahoitusneuvonta, Finlands svenska Marthaförbund r.f., Helsingin yliopisto (Kuluttajatutkimuskeskus), Hyvil Oy, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, kirkkohallitus, Kotitalousopettajien liitto ry, Kuluttajaliitto ry, Marttaliitto ry, Mieli ry, Nuorten yrittäjyys- ja talous NYT ry, Itä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri, Opetushallitus, Perimistoimistojen liitto ry, Pörssisäätiö, sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen asiakastieto Oy, Suomen historian ja yhteiskuntaopettajien liitto HYOL ry, Suomen opiskelijakuntien liitto SAMOK ry, Suomen Pankki, Suomen ylioppilakuntien liitto SYL ry, Takuusäätiö, Ulosottolaitos, Vaasan yliopisto (Taloustiede), valtiovarainministeriö, Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto Valli ry, Vero (Tulorekisteriyksikkö).

Velkaneuvonta ry ei nimennyt ehdokasta.

Toimikaudella 2.5.2019 - 1.5.2023 taloudenhallinnan neuvottelukunnassa oli jäsenenä ja varajäsenenä edustettuna seuraavat tahot: FINE Vakuutus- ja rahoitusneuvonta, Finanssiala ry, Finanssivalvonta, Helsingin yliopisto, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, kirkkohallitus, Kuluttajaliitto ry, Länsi- ja Sisä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri, Marttaliitto ry, Opetushallitus, sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen Pankki, Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto ry, Suomen Asiakastieto Oy, Suomen Kihlakunnanvoudit ry, Suomen Lukiolaisten Liitto ry, Suomen opiskelijakuntien liitto ry, Suomen Perimistoimistojen liitto ry, Suomen Settlementtiliitto ry, Suomen ylioppilaskuntien liitto ry, Takuusäätiö rs, Terveysten- ja hyvinvoinnin laitos, Vaasan yliopisto, Valtakunnanvoudinvirasto ja Velkaneuvonta ry.

Koska neuvottelukuntaan on pyritty esittämään mahdollisimman monipuolista edustusta ja jäsenmäärä on rajoitettu 15 jäseneseen, jäsen ja varajäsen edustaisivat pääsääntöisesti eri tahoja. Neuvottelukunnan kokouksiin voivat tarvittaessa osallistua sekä varsinaiset että varajäsenet. Neuvottelukunnan kokouksiin on ollut tapana kutsua sekä varsinaiset että varajäsenet.

Naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain (609/86) 4 a §:n mukaan neuvottelukunnassa tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Varsinaisista jäsenistä on naisia 53 % ja miehiä 47 %. Varajäsenistä naisia on 47 % ja miehiä 53 %.

Neuvottelukunnan toiminnasta aiheutuvat kustannukset suoritetaan oikeusministeriön momentilta 25.01.01.